

Міністерство охорони здоров'я України
Українська медична стоматологічна академія

Кафедра нервових хвороб з нейрохірургією
та медичною генетикою

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньої програми

“ _____ ” _____ 20__ року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
_____ В. М. Дворник

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГОСТРІ НЕВРОЛОГІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 223 «Медсестринство»

(код і найменування спеціальності)

спеціалізація «Екстрена медицина»

професійна кваліфікація «Парамедик»

Полтава – 2020 рік

Робоча навчальна програма вивчення навчальної дисципліни «Гострі неврологічні захворювання» підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 223 «Медсестринство», спеціалізації «Екстрена медицина», професійної кваліфікації «Парамедик».

Розробники: к.мед.н., асистент Паленка О.Є., асистент Піддубна О.О.

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою

Протокол від “ _____ ” _____ 20__ р. № _____

Завідувач кафедри _____ Дельва М.Ю.

“ _____ ” _____ 20__ р.

Схвалено цикловою методичною комісією

(назва циклової комісії)

Протокол від “ _____ ” _____ 20__ р. № _____

Голова _____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

Секретар _____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою на _____ навчальний рік

Протокол від “ ___ ” _____ 20__ р. № ___

Завідувач кафедри _____ М.Ю. Дельва

(підпис)

(ініціали та

прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ р.

Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою на _____ навчальний рік

Протокол від “ ___ ” _____ 20__ р. № ___

Завідувач кафедри _____ М.Ю. Дельва

(підпис)

(ініціали та

прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ р.

Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою на _____ навчальний рік

Протокол від “ ___ ” _____ 20__ р. № ___

Завідувач кафедри _____ М.Ю. Дельва

(підпис)

(ініціали та

прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ р.

Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою на _____ навчальний рік

Протокол від “ ___ ” _____ 20__ р. № ___

Завідувач кафедри _____ М.Ю. Дельва

(підпис)

(ініціали та

прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ р.

Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою на _____ навчальний рік

Протокол від “ ___ ” _____ 20__ р. № ___

Завідувач кафедри _____ М.Ю. Дельва

(підпис)

(ініціали та

прізвище)

“ ___ ” _____ 20__ р.

Вступ

«Гострі неврологічні захворювання» є однією з дисциплін клінічного етапу додипломної підготовки парамедика, під час вивчення якої відбувається засвоєння студентами теоретичних основ, навичок обстеження пацієнтів з гострою неврологічною патологією, методології постановки діагнозу неврологічного захворювання, вибору тактики лікування та надання термінової допомоги при невідкладних станах у неврології. Приділяється значна кількість уваги вивченню гострих станів - порушень кровообігу мозку, неврологічних больових синдромів, порушень функцій вегетативної і периферичної нервової систем.

На лекціях та практичних заняттях головним предметом вивчення є хвора людина з усіма її особливостями. Увага на практичних заняттях приділяється засвоєнню студентами навичок обстеження, постановці топічного і клінічного діагнозів, призначенню лікування та наданню невідкладної допомоги хворим з різноманітними гострими захворюваннями нервової системи.

Отже, неврологія – навчальна клінічна дисципліна, яка вивчає методи і прийоми клінічного обстеження пацієнта, особливості професійного спілкування лікаря з пацієнтом, суб'єктивні та об'єктивні прояви захворювань (симптоми і синдроми), причини та механізми їх виникнення і розвитку (семіологія) з метою встановлення діагнозу.

Вивчення дисципліни відбувається у два логічних етапи: перший - засвоєння основних методів фізикального, інструментального та лабораторного обстеження пацієнта, після чого студенти формулюють топічний діагноз ураження нервової системи, та другий - клінічна неврологія, де студенти засвоюють теоретичні основи спеціальної неврології (патогенетичні механізми виникнення, особливості клініки, діагностики, лікування і профілактики захворювань нервової системи).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірність функціонування і особливості клінічних проявів захворювань нервової системи.

Міждисциплінарні зв'язки:

- а) ґрунтується на вивченні студентами медичної біології, біологічної та біоорганічної хімії, гістології, фізіології та патологічної фізіології, анатомії людини та патоморфології й інтегрується з цими дисциплінами;
- б) ґрунтується на вивченні студентами пропедевтичних дисциплін терапевтичного профілю, фармакології, радіології і інтегрується з цими дисциплінами;
- в) інтегрується з іншими клінічними дисциплінами (внутрішньою медициною, нейрохірургією, онкологією, психіатрією, медичною генетикою, тощо);

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Гострі неврологічні захворювання» є кінцеві цілі. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій):

- визначати основні симптоми і синдроми ураження різних відділів нервової системи;
- інтерпретувати дані функціональної анатомії та клінічної фізіології нервової системи;
- визначити етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку гострих неврологічних захворювань.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Гострі неврологічні захворювання» є:

- ставити попередній діагноз основних гострих неврологічних захворювань.
- Аналізувати основні показники лабораторно-інструментальних методів дослідження в неврологічній практиці.
- Планувати тактику ведення хворого з гострою неврологічною патологією.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна «Гострі неврологічні захворювання»:

Дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

- інтегральна:
 - здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.
- загальні:
 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
 7. Здатність працювати в команді.
 8. Навички міжособистісної взаємодії.
 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
 10. Здатність спілкуватись іноземною мовою
 11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
 14. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- спеціальні (фахові, предметні):
 1. Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта.
 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

3. Здатність до встановлення синдромного діагнозу захворювання.
4. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання
5. Здатність до діагностування невідкладних станів.
6. Навички надання екстреної медичної допомоги.
7. Навички виконання медичних маніпуляцій.
8. Здатність до ведення медичної документації.
9. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
10. Здатність до забезпечення необхідного режиму перебування хворого у стаціонарі при лікуванні захворювань.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Таблиця 1

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності					
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
2.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Знати сучасні тенденції розвитку галузі та аналізувати їх	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
3.	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефахівців.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах
4.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
5.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації,	Вміти застосувати засоби	Встановлювати відповідні	Нести відповідальність

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
		принципи дії в новій ситуації	саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	зв'язки для досягнення результату.	своєчасне використання методів саморегуляції.
6.	Здатність приймати обґрунтоване рішення	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
7.	Здатність працювати в команді	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
8.	Навички міжособистісної взаємодії	Знати закони та способи міжособистісної взаємодії	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для міжособистісної взаємодії	Використовувати навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
9.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Мати досконалі знання державної мови	Вміти застосовувати знання державної мови, як усно так і письмово	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державну мову.	Нести відповідальність за вільне володіння державною мовою, за розвиток професійних знань.
10.	Здатність спілкуватись іноземною мовою	Мати базові знання іноземної мови	Вміти спілкуватись іноземною мовою.	Використовувати іноземну мову у професійній діяльності	Нести відповідальність, за розвиток професійних знань з використанням іноземної мови.
11.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
12.	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків	Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань	Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання обов'язків	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань
13.	Здатність діяти соціально	Знати свої	Формувати свою	Здатність	Відповідати за свою

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
	відповідально та свідомо	соціальні та громадські права та обов'язки	громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї	донести свою громадську та соціальну позицію	громадянську позицію та діяльність
14.	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Знати проблеми збереження навколишнього середовища та шляхи його збереження	Вміти формувати вимоги до себе та оточуючих щодо збереження навколишнього середовища	Вносити пропозиції відповідним органам та установам щодо заходів до збереження та охорони навколишнього середовища	Нести відповідальність щодо виконання заходів збереження навколишнього середовища в рамках своєї компетенції.
15.	Здатність діяти на основі етичних міркувань	Знати основи етики та деонтології	Вміти застосовувати етичні та деонтологічні норми і принципи у професійній діяльності	Здатність донести до пацієнтів, членів їх родин, колег свою професійну позицію	Нести відповідальність щодо виконання етичних та деонтологічних норм і принципів у професійній діяльності
Спеціальні (фахові) компетентності					
1.	Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, знати стандартні схеми опитування та фізикального обстеження пацієнта.	Вміти провести бесіду з пацієнтом, його огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию на підставі алгоритмів та стандартів.	Ефективно формувати комунікаційну стратегію при спілкуванні з пацієнтом. Вносити інформацію про стан здоров'я людини до відповідної медичної документації	Нести відповідальність за якісний збір отриманої інформації на підставі співбесіди, опитування, обстеження та за своєчасне оцінювання загального стану здоров'я хворого
2.	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, стандартні методики проведення лабораторних та інструментальних досліджень, визначених програмою.	Вміти аналізувати результати лабораторних та інструментальних досліджень та на їх підставі оцінити інформацію щодо стану хворого	Формувати та донести до пацієнта та фахівців висновки щодо необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень.	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень
3.	Здатність до встановлення синдромного діагнозу захворювання	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; стандартні методи обстеження; алгоритми діагностики захворювань; алгоритми виділення	Вміти проводити фізикальне обстеження хворого; вміти приймати обґрунтоване рішення щодо виділення провідного клінічного симптому або	На підставі нормативних документів вести медичну документацію пацієнта (карту стаціонарного хворого тощо).	Дотримуючись етичних та юридичних норм, нести відповідальність за прийняття обґрунтованих рішень і дій щодо правильності встановленого синдромного

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
		провідних симптомів та синдромів; методи лабораторного та інструментального обстеження; знання щодо оцінки стану людини.	синдрому; вміти; призначити лабораторне та інструментальне обстеження хворого шляхом застосування стандартних методик		діагнозу захворювання
4.	Здатність до діагностування невідкладних станів	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, стандартні методики обстеження людини	Вміти, в умовах нестачі інформації, використовувати стандартні методики, шляхом прийняття обґрунтованого рішення оцінити стан людини та необхідність надання невідкладної допомоги	За будь-яких обставин, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм прийняти обґрунтоване рішення щодо оцінки стану людини та організації не обхідних медичних заходів в залежності від стану людини	Нести відповідальність за своєчасність та ефективність медичних заходів щодо діагностування невідкладних станів
5.	Навички надання екстреної медичної допомоги	Мати спеціалізовані знання про будову тіла людини, її органи та системи; алгоритм надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах (зупинка серця та дихання)	Вміти надавати екстрену медичну допомогу при невідкладному стані – проводити непрямий масаж серця та штучне дихання	Пояснити необхідність та порядок проведення лікувальних заходів екстреної медичної допомоги	Нести відповідальність за своєчасність та якість надання екстреної медичної допомоги
6.	Навички виконання медичних маніпуляцій	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; знання алгоритмів виконання медичних маніпуляцій, передбачених програмою	Вміти виконувати медичні маніпуляції, передбачені програмою	Обґрунтовано формувати та довести до пацієнта, фахівців висновки щодо необхідності проведення медичних маніпуляцій	Нести відповідальність за якість виконання медичних маніпуляцій
7.	Здатність до ведення медичної документації	Знати систему офіційного документообігу в професійній роботі медичного персоналу, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології	Вміти визначити джерело та місце знаходження потрібної інформації в залежності від її типу; вміти обробляти інформацію та проводити аналіз отриманої інформації	Отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела та на підставі її аналізу формувати відповідні висновки	Нести відповідальність за повноту та якість аналізу інформації та висновків на підставі її аналізу.
8.	Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів	Знати систему санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів в умовах медичного стаціонару.	Мати навички щодо організації санітарно-гігієнічного та лікувально-охоронного режимів основних	Знати принципи подання інформації щодо санітарно-гігієнічного стану приміщень та дотри-	Нести відповідальність за своєчасне та якісне проведення заходів із забезпечення санітарно-гігієнічного та

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
		Знати принципи організації раціонального харчування, принципи і методи пропаганди здорового способу життя	підрозділів стаціонару. Вміти організувати пропаганду здорового способу життя.	мання загальнолікарняного та лікувально-охоронного режимів керівництву структурних підрозділів лікувального закладу; використовувати лекції та співбесіди.	лікувально-охоронного режимів основних підрозділів стаціонару, пропаганди здорового способу життя.
9.	Здатність до забезпечення необхідного режиму перебування у стаціонарі при лікуванні захворювань	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; етичні норми; алгоритми забезпечення режиму перебування у стаціонарі під час проведення лікування	Вміти забезпечити визначений лікарем необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання	Донести до пацієнта та фахівців висновки щодо необхідного режиму перебування у стаціонарі, режимів праці та відпочинку при лікуванні захворювання	Нести відповідальність за забезпечення умов дотримання призначеного лікарем режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювання

Результати навчання до дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- методичні основи та схеми клінічного неврологічного обстеження пацієнта: дослідження вищих кіркових функцій, черепно - мозкових нервів, рухових, чутливих функцій і т.і.;
- зміни спинномозкової рідини та менінгеальний симптомокомплекс;
- параклінічні методи обстеження пацієнтів (нейровізуалізаційні, ультразвукові та електрофізіологічні);
- клініко-діагностичні інтерпретації показників найважливіших лабораторно-інструментальних досліджень;
- найважливіші симптоми та синдроми у клініці нервових хвороб та їх семіологічне тлумачення;
- найважливіші питання гострої патології нервової системи: судинні, запальні захворювання головного мозку, захворювання вегетативної нервової системи, прогресуючі та демієлінізуючі захворювання, захворювання периферичної нервової системи, вертеброгенні захворювання; їх етіологічні і патогенетичні фактори формування;
- сучасні методи діагностики, лікування та профілактики гострих захворювань нервової ситеми, враховуючі принципи доказової медицини.

Вміти:

- оцінити неврологічний статус пацієнта (обстеження обсягу активних та пасивних рухів, тонуусу і сили м'язів, сухожилкових, периостальних, шкірних рефлексів (стіло-карпо-радіальних, з біцепса, з трицепса, колінних, ахілових, черевних), патологічних рефлексів (Бабінського, Оппенгейма, Гордона, Шеффера, Россолімо, Бехтерева, Жуковського та інші) та синкінезій, координації рухів (пальце-носова, колінно-п'яtkова проби, діадохокінез, проби на дисметрію), виявлення статичної, динамічної атаксії, чутливості (поверхневих, глибоких і складних видів),

симптомів натягнення, нюху і смаку, гостроти зору, полів зору, кольоросприйняття, функції ококорухових нервів, функцій V нерва, функцій VII нерва, функцій IX-X нервів, функцій XI-XII нервів, вегетативної нервової системи, менінгеальних симптомів (ригідність потиличних м'язів, симптоми Керніга, Брудзинського), реактивних больових феноменів: с-м Менделя, с-м Платау, місця виходу малого й великого потиличних нервів, мови, праксису, гнозису, письма, читання, рахунку).

- виділити та зафіксувати провідний топічний синдром та встановити клінічний діагноз;
- трактувати основні показники допоміжних методів обстеження в неврологічній клініці (електрофізіологічних, ультразвукових, рентгенологічних, комп'ютерно-томографічних);
- самостійно обстежувати хворих із неврологічною патологією зі складанням історії хвороби та призначенням сучасної діагностики та лікування, враховуючі принципи доказової медицини;
- виявити ознаки невідкладного стану людини, за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі), використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці нервових хвороб.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, 4,0 кредитів ЄКТС, у т.ч.: лекції 16 год., практичні (семінарські заняття) 48 год., самостійна робота 56 год.

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. _____
(назва)

Змістовий модуль 1. і т.д.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
	го	Лекції	Семінари	Практичні	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Загальна неврологія.	59	6		24	29
Змістовий модуль 1. <u>Введення. Симптоми рухових та чутливих розладів.</u>	22	2		8	12
1. Принципи будови та функціонування нервової системи. Функціональна одиниця	12	2		4	6

нервової системи. Уявлення про рефлекс та рефлекторну дугу. Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи. Симптоми центрального і периферичного парезів, патогенез симптомів. Патологічні рефлекси, методика дослідження. Симптомокомплекси порушень руху при ураженні різних рівнів кортико-мускулярного шляху.					
2. Мозочок. Синдроми ураження мозочка. Види атаксій. Екстрапірамідна система та синдроми її ураження. Екстрапірамідна система та синдроми її ураження. Чутлива система та симптоми її ураження. Види і типи порушення чутливості.	10			4	6
Змістовий модуль 2. <u>Патологія черепних нервів. Порушення вегетативної нервової системи та вищих мозкових функцій. Порушення периферичної нервової системи. Менінгеальний синдром. Додаткові методи дослідження в неврології.</u>	37	4		16	17
3. Патологія IX-XII пар черепних нервів. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми. Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження.	9			4	5
4. Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження окорухових нервів. Локалізація функцій в корі головного мозку. Симптоми ураження. Синдроми ураження оболонки мозку. Менінгеальний синдром.	11	2		4	5
5. Вегетативна нервова система, синдроми ураження. Параклінічні методи дослідження в неврології. Спинномозкова рідина, її дослідження.	9	2		4	3
6. Практичні навички. Підсумковий модульний контроль:	8			4	4
Модуль 2. <u>Спеціальна неврологія.</u>	61	10		24	27
Змістовий модуль 3. <u>Судинні захворювання головного та спинного мозку, основні неврологічні синдроми, професійні захворювання нервової системи, нейроінтоксикації.</u>	22	4		8	10
7. Судинні захворювання головного мозку (початкові прояви недостатності мозкового кровообігу, мінуці порушення мозкового	12	2		4	6

кровообігу, хронічна недостатність мозкового кровообігу). Ішемічні інсульти. Геморагічні інсульти. Шкали в неврології					
8.Травматичне ураження головного та спинного мозку	10	2		4	4
Змістовий модуль 4. <u>Інфекційні, інфекційно-алергічні захворювання нервової системи.</u>	10	2		4	4
9. Менінгіти. Арахноїдіти. Енцефаліти. Хвороба Лайма.	10	2		4	4
Змістовий модуль 5. <u>Захворювання периферичної нервової системи, неврологічні прояви остеохондрозу хребта.</u>	29	4		12	13
10. Захворювання периферичної нервової системи (радикуліти, гангліоніти, тунцити. Полірадикулоневрит Гійена-Барре. Неврологічні синдроми остеохондрозу хребта	10	2		4	4
11. Епілепсія . Метаболічні енцефалопатії	10	2		4	4
12.Теоретичний контроль (рішення задач Крок-2) та контроль практичних навичок для допуску до СПА, в тому числі:	9			4	5
Усього годин	120	16		48	56

Таблиця 3

4. Темі лекцій

№№/ Зп	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1. <u>Загальна неврологія.</u>	
1	Введення в неврологію Принципи структури і функцій нервової системи. Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система. Симптоми центрального і периферичного парезів. Екстра пірамідна система та синдроми її ураження. Мозочок, синдроми ураження мозочка. Синдроми руху. Синдром паркінсонізму та нейрохімічні механізми його виникнення.	2
2	Вищі мозкові функції та їх порушення. Локалізація функцій в корі головного мозку. Симптоми ураження. Синдроми ураження оболонки мозку. Менінгеальний синдром. Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження окорухових нервів.	2
3	.Вегетативна нервова система, синдроми ураження. Параклінічні методи дослідження в неврології. Спинномозкова рідина, її дослідження.	2
	Модуль 2. <u>Спеціальна неврологія.</u>	
1	Судинні захворювання головного мозку (початкові прояви	2

	недостатності мозкового кровообігу, минуці порушення мозкового кровообігу, хронічна недостатність мозкового кровообігу). Ішемічні інсульти. Геморагічні інсульти. Шкали в неврології	
2	Травматичне ураження головного та спинного мозку	2
3	Запальні захворювання головного мозку.	2
4	Захворювання периферичної нервової системи (радикуліти, гангліоніти, тунцити. Полірадикулоневрит Гійена-Барє. Неврологічні синдроми остеохондрозу хребта	2
5	Епілепсія . Метаболічні енцефалопатії	2
	Разом	16

5. Теми семінарських занять (за модулями і змістовими модулями)
Робочою навчальною програмою не передбачено.

Таблиця 4

6. Теми практичних занять (за модулями і змістовими модулями)

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
	Модуль 1: Загальна неврологія.	
1.	Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи. Симптоми центрального і периферичного парезів, патогенез симптомів. Патологічні рефлексії, методика дослідження. Симптомокомплекс порушень руху при ураженні різних рівнів кортико-м'язового шляху.	4
2.	Мозочок. Синдроми ураження мозочка. Види атаксій. Екстрапірамідна система та синдроми її ураження. Екстрапірамідна система та синдроми її ураження. Чутлива система та симптоми її ураження. Види і типи порушення чутливості..	4
3.	Патологія IX-XII пар черепних нервів. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми. Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження.	4
4.	Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження ококорухових нервів. Локалізація функцій в корі головного мозку. Симптоми ураження. Синдроми ураження оболонки мозку. Менінгеальний синдром.	4
5.	Вегетативна нервова система, синдроми ураження. Параклінічні методи дослідження в неврології. Спинномозкова рідина, її дослідження.	4
6.	Практичні навички. Підсумковий модульний контроль:	4
	РАЗОМ	24
	Модуль 2: Спеціальна неврологія.	
7.	Судинні захворювання головного мозку (початкові прояви недостатності мозкового кровообігу, минуці порушення мозкового кровообігу, хронічна недостатність мозкового	4

	кровообігу). Ішемічні інсульти. Геморагічні інсульти. Шкали в неврології	
8.	Травматичне ураження головного та спинного мозку	4
9	Менінгіти. Арахноїди. Енцефаліти. Хвороба Лайма.	4
10.	Захворювання периферичної нервової системи (радикуліти, гангліоніти, тунцити. Полірадикулоневрит Гійена-Барє. Неврологічні синдроми остеохондрозу хребта	4
11.	Епілепсія. Патогенетична суть епілептичного осередка в розвитку захворювання. Значення ендегенного і екзогенного факторів, що беруть участь у формуванні цього вогнища. Класифікація епілептичних нападів: генералізовані, парціальні і парціально-генералізовані. Принципи диференційно-ваного лікування епілепсії. Епілептичний статус (діагностика, невідкладна допомога). Метаболічні енцефалопатії (печінкова, ниркова, діабетична).	4
12.	Теоретичний контроль (рішення задач Крок-2) та контроль практичних навичок.	4
	РАЗОМ	48
	<i>РАЗОМ кількість годин практичних занять з дисципліни, в тому числі</i>	
	<i>підсумковий контроль 2-х модулів дисципліни</i>	8

Таблиця 5

7. Самостійна робота.

№ з.п.	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1: Загальна неврологія.	13
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	10
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	
2.1	Симптомокомплекс ураження спинного мозку.	1
3.	Індивідуальна самостійна робота	-
4.	Підготовка до підсумкового контролю засвоєння модуля 1	2
	Модуль 2: Спеціальна неврологія.	27
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	22
2.	Опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	
2.1	Основні неврологічні синдроми.	1
2.2	Професійні захворювання нервової системи, і побутові нейроінтоксикації. Ураження нервової системи при дії фізичних факторів.	1
3.	Індивідуальна самостійна робота	-
	Підготовка доповідей на наукову конференцію, участь у міжвузівських олімпіадах, створення навчальних фільмів.	

4.	Підготовка до підсумкового контролю засвоєння модуля 2	3
	РАЗОМ	56

8. Індивідуальні завдання

1. Складання задач з топічної діагностики; створення схем кірково-м'язового та чутливих шляхів.
2. Створення навчальних відеофільмів.

9. Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до СПА.

а) До підсумкового модульного контролю «Загальна неврологія»:

1. Основні анатомо-топографічні відділи нервової системи.
2. Функціональна одиниця нервової системи - нейрон. Типи нейронів, їх функціональне значення. Нейроглія, її функціональне значення.
3. Рефлекс - основа діяльності нервової системи. І.С. Сеченов та І.П.Павлов - засновники сучасного уявлення про функцію нервової системи. Класифікація рефлексів. Рівень замикання рефлексорних дуг для сухожильних, періостальних, шкірних рефлексів і рефлексів із слизових оболонок.
4. Сегментарно-рефлекторний апарат спинного мозку: сіра речовина, корінці і спинальні сегменти, вегетативні центри, рефлекторна дуга, рівні замикання спинальних рефлексів. Сегментарна іннервація тіла.
5. Провідні шляхи: передні, бічні, задні канатики (стовпи).
6. Анатомія кортико-спинального шляху. Ознаки центрального паралічу. Патофізіологія м'язової гіпертонії, гіперрефлексії (симптомів центрального паралічу).
7. Анатомія спино-мускулярного шляху. Ознаки периферичного паралічу. Патофізіологія атонії, арефлексії, атрофія.
8. Анатомія і фізіологія рухового шляху. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
9. Патологічні рефлекси: стопні, захисні, орального автоматизму, їх клінічне значення.
10. Поняття про рецепцію і чутливість. Класифікація видів чутливості: поверхневої, глибокої, складної. Види чутливих порушень.
11. Провідні шляхи поверхневої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, корінець, задній ріг, бічний стовп, внутрішня капсула, таламус, постцентральна звивина). Приклади захворювань.
12. Провідні шляхи глибокої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, задній стовп, медіальна петля). Сенситивна атаксія, приклади захворювань.
13. Клінічні типи (синдроми) порушень чутливості: периферичний, сегментарний, провідниковий.
14. Мононевритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів. Поняття невриту, нейропатії, невралгії.

15. Поліневритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів.
16. Синдром ураження внутрішньої капсули, променевого вінця, передньої і задньої центральної звивини. Приклади захворювань.
17. Ураження половини поперечника спинного мозку - синдром Броун-Секара на різних рівнях (C1 -C4, C5- Th2, Th3-Th6, Th9-Th10, Th11-Th12, L1 - S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
18. Ураження поперечника спинного мозку на різних рівнях (C1- C4, C5-Th2, Th3-Th12, L1-S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
19. Мозочок, анатомія, фізіологія. Афферентні і ефферентні шляхи. Симптоми ураження.
20. Зв'язки мозочка з різними відділами головного і спинного мозку (гомо- і гетеролатеральні).
21. Види атаксії (мозочок: статична, динамічна, сенситивна, вестибулярна, кіркова).
22. Анатомія підкіркових гангліїв, зв'язки з різними відділами головного і спинного мозку. Загальна характеристика синдромів ураження: паллідонігральний (паркінсонізм), стріарний (гіперкінетичний).
23. Фізіологія та біохімія екстрапірамідної системи, її участь в забезпеченні безумовних рефлексів, реалізації стереотипних автоматизованих рухів, готовності м'язів до дії. Сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі..
24. Нюховий аналізатор (I пара). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань.
25. Зоровий аналізатор (II пара). Провідні шляхи. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
26. Окорухові нерви (III, IV, VI пари). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань. Рефлекторна дуга зіничного рефлексу.
27. Види офтальмоплегій: зовнішня, внутрішня, тотальна.
28. Трійчастий нерв (V пари). Анатомія, фізіологія, симптоми ураження. Клініка і лікування невралгії трійчастого нерва.
29. Анатомія і функції лицьового нерва (VII пара). Центральний і периферичний паралічі м'язів. Неврит лицьового нерва. Етіологія, клінічні ознаки ураження на різних рівнях, лікування.
30. Анатомія і функції слухового і вестибулярного нерва (VIII пара). Симптоми ураження. Приклади захворювань.
31. Анатомія і функції язикоглоткового, блукаючого, додаткового, під'язикового нервів (IX, X, XI, XII пари). Приклади захворювань.
32. Кортико-нуклеарний шлях. Бульбарний і псевдобульбарний паралічі. Диференційна діагностика. Приклади захворювань.
33. Альтернуючі синдроми: педункулярні (Вебера), понтинні (Мійяра-Гублера, Фовілля), бульбарні (Джексона, Валленберга-Захарченко).
34. Кора головного мозку, її цитоархітектоніка. Вчення про локалізацію функцій. Симптоми ураження кори головного мозку (приклади симптомів подразнення і випадання). Апраксії, агнозії..
35. Симптоми ураження долей головного мозку.

36. Порухення мови. Афазія (моторна, сенсорна, амнестична). Диференційна діагностика з дизартрією і мутизмом. Топічна діагностика, структури уражень.
37. Оболонки головного мозку. Менінгеальний синдром. Спинномозкова рідина, її циркуляція. Люмбальна пункція. Лабораторне дослідження ліквора.
38. Симптомокомплекс підвищення внутрічерепного тиску. Етіологія, патогенез. Приклади захворювань.
39. Параклінічні методи дослідження в неврології: РЕГ, Ехо-ЕГ, ЕЕГ, ЕМГ, оглядова і контрастна рентгенографія, ангиографія, термографія, ядерно-магнітна резонансна і комп'ютерна томографія мозку, ультразвукова доплерографія.

б) До модульного контролю «Спеціальна неврологія»:

1. Кровопостання головного мозку. Минущі порушення мозкового кровообігу. Етіологія, класифікація, діагностика, лікування, експертиза працездатності.
2. Класифікація порушень мозкового кровообігу. Дисциркуляторна енцефалопатія. Етіологія, фактори ризику, клініка, зміна РЕГ, показники гемокоагуляції, ліпідного спектра крові. Лікування, рецептури, фіз. методи.
3. Геморагічний інсульт. Етіологія, патогенез, класифікація. Клініка паренхіматозного і вентрикулярного крововиливу. Диференціальна діагностика. Лікування в гострому і відбудовному періодах. Експертиза працездатності.
4. Субарахноїдальний крововилив. Етіологія, клініка, диференціальна діагностика. Лабораторні дослідження, спинномозкова рідина, очне дно, Ехо-ег, ангиографія, гемокоагуляція. Лікування. Експертиза працездатності.
5. Ішемічний інсульт: тромбоз загальної і внутрішньої сонної артерії, середньої мозкової артерії. Етіологія, патогенез, структури ураження, клініка, диференційна діагностика. Лікування в гострому і відновному періодах. Експертиза працездатності хворих із судинною патологією головного мозку.
6. Ішемічний інсульт і емболія судин головного мозку. Етіологія, патогенез, диференційна діагностика. Параклінічні методи діагностики (показники системи гемостазу, РЕГ, Ехо-ег, спинномозкова рідина). Лікування, працевлаштування хворих із залишковими явищами інсульту.
7. Серозний лімфоцитарний хоріоменінгіт і ентеровірусні менінгіти Коксакі. Етіологія, клініка, лікворна діагностика, лікування, рецептура, прогноз, експертиза працездатності.
8. Туберкульозний менінгіт. Клініка, лікворна діагностика, особливості сучасного плин туберкульозного менінгіту. Лікування, рецептура.
9. Менінгококовий менінгіт. Клініка, діагностика, лікування, етіологія, ускладнення.
10. Кліщовий енцефаліт. Епідеміологія, структури ураження, клінічні форми, плин, Кожевніковська епілепсія, лікування і профілактика, експертиза працездатності.
11. Вторинні енцефаліти (грипозний, ревматичний, коревий), структури ураження, клініка, диференційна діагностика, лікування, експертиза працездатності.
12. Поліомієліт. Етіологія, патоморфологія, структури ураження, клінічні форми, лікування в гострому і відновному періодах. Профілактика поліомієліту.

13. Розсіяний склероз і гострий розсіяний енцефаломієліт. Етіологія, патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, диференціальна діагностика, лікування, рецептура, експертиза працездатності.
14. Компресійні синдроми шийного та поперекового остеохондроза. Радиклопатії шийних корінців, синдром хребетної артерії і нерва, шийна мієлопатія, компресія корінців L5, S1, лікування, експертиза працездатності.
15. Рефлекторні неврологічні синдроми шийного та поперекового остеохондрозу. Етіологія, клініка. Скаленус-синдром, плечо-лопатковий періартроз, синдром “плече-кисть”, цервікаго, цервікалія, цервікокраніалгія, цервікобрахіалгія, люмбаго, люмбалгія, люмбоішіалгія, лікування, рецептура, фіз. методи.
16. Попереково-крижовий радикуліт. Роль остеохондрозу, гриж міжхребцевих дисків у патогенезі захворювання. Клініка, рентгенологічні ознаки, плин, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.
17. Невропатії стегнового, малогомілкового, великогомілкового нервів. Етіологія, клініка, лікування, фіз. методи, експертиза працездатності.
18. Неврит сідничного нерва. Етіологія, клініка, лікування, експертиза працездатності.
19. Невропатії променевого, ліктьового, серединного нервів, плечовий плексит. Тунельні синдроми. Етіологія, клініка, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.
20. Полінейропатії: інфекційно-алергічна (Гійєна-Барре), дифтерійна, миш'якова, свинцева, алкогольна, діабетична. Клініка, лікування в гострому і відновному періодах, рецептура, фіз. методи, трудова і лікарська експертиза.
21. Міастенія, міастенічний криз, холинергічний криз. Етіологія і патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, лікування - рецептура, експертиза працездатності, прогноз.
22. Захворювання вегетативної нервової системи: вегетативно-судинні пароксизми. Еритромелалгія. Хвороба Мен'єра. Ангіоневротичний набряк Квінке. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, рецептура.
23. Нейростоматологічні синдроми: синдроми ураження системи трійчастого та лицевого нервів, язикоглоткового, блукаючого, під'язикового нервів. Глосодинія. Вегетативні прозопалгії (синдроми Оппенгейма, Слюдлера, Чарліна, Фрей).
24. Основні неврологічні синдроми. Головний біль: мігрень, головний біль м'язового напруження, пучковий головний біль. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, рецептура.
25. Основні неврологічні синдроми. Головокружіння, порушення свідомості, синдром підвищеного внутрішньочерепного тиску. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, рецептура.
26. Черепно-мозкова та хребетно-мозкова травми. Етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, лікування та прогноз.
27. Радіаційні ураження нервової системи. Екзогенні нейроінтоксикації. Клініка і лікування отруєння важкими металами та чадним газом. Ураження нервової системи при аліментарних інтоксикаціях і харчових токсикоінфекціях. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, рецептура.
28. Шкала ком Глазго.

Перелік практичних навичок до ПМК І:

1. Методика дослідження поверхневих рефлексів: шкірних (черевні, підошовні), зі слизових оболонок (кон'юнктивальний, глотковий, з м'якого піднебіння).
2. Методика дослідження глибоких рефлексів: сухожильних (згинально-розгинальні ліктьові, колінні, ахіллові) і периостальних (надбрівні, карпорадіальні).
3. Методика дослідження патологічних стопних (Бабинського, Опенгейма, Россолімо, Шефера, Бехтерева) і кистьових рефлексів (Россолімо).
4. Дослідження рефлексів орального автоматизму (субкортикальних): смоктальний, хоботковий, дистанс-оральний, долонний, підборідний.
5. Оцінка м'язової сили (по 5 бальній системі) і обсягу довільних рухів у кінцівках.
6. Методика виявлення ознак периферичного й центрального паралічу.
7. Методика виявлення фібрилярних посмикувань і атрофії м'язів.
8. Методика обстеження тону м'язів і визначення спастичної і пластичної м'язової гіпертонії.
9. Методика виявлення екстрапірамідних порушень (гіперкінетично-гіпотонічного й гіпокінетично-гіпертонічного синдромів).
10. Методика обстеження функцій мозочка. Перевірка координації рухів, тону м'язів, наявності ністагму.
11. Методика обстеження статичної атаксії.
12. Методика обстеження динамічної атаксії.
13. Методика дослідження поверхневої чутливості.
14. Методика дослідження глибокої чутливості й сенсорної атаксії.
15. Методика обстеження складних видів чутливості (стереогноз, почуття локалізації, дискримінації, двомірно-просторове відчуття).
16. Методика виявлення клінічних синдромів (типів) розладів чутливості (периферичний, сегментарний, провідниковий, спинальний, церебральний, корковий).
17. Методика обстеження болючих точок і ділянок (точки Ерба, Вале, паравертебральні, зони Захар'їна-Геда).
18. Методика обстеження симптомів натягування корінців, сідничного й стегнового нервів (Нері, Ласега, Дежеріна, Туріна, Вассермана, Мацкевича).
19. Методика обстеження функцій нюхового аналізатора.
20. Методика обстеження функцій зорового аналізатора (гострота, поля зору, сприйняття кольорів).
21. Дослідження порушень функцій очорухових нервів (птоз, косоокість, анізокорія, конвергенція) і симпатичної інервації ока (синдром Бернара-Горнера).
22. Методика обстеження трійчастого нерву (чутливість на обличчі, болючі точки, тригерні зони, надбрівний корнеальний, нижньощелепний рефлекс).
23. Методика обстеження лицьового нерва (функції мимічних м'язів, смакова чутливість).
24. Методика обстеження вестибуло-кохлеарного нерву. Виявлення слухових розладів (гіпер- гіпоакузія, проби Рине-Вебера).

- 25.Методика дослідження вестибулярних порушень (ністагм, координація рухів), вестибулярної атаксії.
- 26.Методика виявлення бульбарних і псевдобульбарних розладів (рефлекси глотковий, з м'якого піднебіння, артикуляція мови, рефлекси орального автоматизму).
- 27.Методика визначення афазій (моторна, сенсорна, амнестична).
- 28.Методика виявлення апраксій (моторна, ідеаторна, конструктивна).
- 29.Методика виявлення агнозій (зорова, слухова, астереогноз, анозогнозія).
- 30.Методика обстеження вегетативної нервової системи. Дослідження вегетативного тону, вегетативної реактивності (дермографізм, проба Ашнера-Даньїні, ортокліностатична).
- 31.Методика дослідження менінгеальних симптомів (Керніга, Брудзинського, ригідності потиличних м'язів).
- 32.Методика проведення люмбальної пункції.
- 33.Оцінка краніограм (ознаки лікворної гіпертензії, розміри турецького сідла).
- 34.Оцінка спондилограм шийного й поперекового відділів хребта.
- 35.Оцінка енцефалограм (характеристика основних ритмів, вогнищевих змін ЕЕГ, пароксизмальної епіактивності).
- 36.Оцінка реоенцефалограм (тонус і кровонаповнення судин, венозний відтік).
- 37.Оцінка даних електроміографії й електродіагностики.
- 38.Оцінка даних ехоенцефалоскопії (зсув серединних структур, ознаки гідроцефалії).

10. Методи навчання.

1. Методи, що забезпечують сприймання і засвоєння знань студентами (лекції, самостійна робота, інструктаж, консультація);
2. Методи застосування знань і набуття й закріплення умінь і навичок (практичні заняття, контрольні завдання, робота в клініці);
3. Методи перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок;
4. Методи заохочення і покарання.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів неврології.

Практичні заняття передбачають:

- 1) дослідження студентами неврологічного статусу здорової людини;
- 2) дослідження студентами статусу при різних захворюваннях нервової системи; виявлення симптомів і синдромів;
- 3) постанову топічного і клінічного діагнозу; проведення диференційного діагнозу;
- 4) призначення сучасного лікування неврологічних хворих.

Рекомендується студентам на практичних заняттях коротко записувати теоретичні матеріал, дані про перебіг неврологічного захворювання у даного хворого.

11. Методи контролю:

- усний контроль;
- письмовий контроль;
- тестовий контроль;
- програмований контроль;

- практична перевірка;
- самоконтроль та самооцінка.

12. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Форма проведення підсумкового модульного контролю 1 є стандартизованою і включає перевірку практичних навичок (4 питання по 5 балів), рішення задач (5 задач по 6 балів) та усну відповідь (3 питання по 10 балів).

Форма проведення модульного контролю зі спеціальної неврології включає контроль теоретичної і практичної підготовки (вміння досліджувати та інтерпретувати неврологічний статус, аналізувати дані параклінічних методів дослідження та призначати лікування).

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю дорівнює 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

13. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань студентів:

– «відмінно» – студент володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, так і тестового контролю. Добре орієнтується в предметній термінології. Чітко формулює відповіді на поставлені запитання. Практична робота виконується в повному обсязі.

– «добре» – студент володіє знаннями в обсязі не менш ніж 75 – 89%, допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на запитання. Під час виконання тестових завдань відповідає на 75% питань. Практична робота виконана в повному обсязі, допускаються незначні помилки.

– «задовільно» – студент володіє знаннями по темі в обсязі не менше 60 – 74%, під час тестування відповідає не менш ніж на 60% запитань. Відповіді недостатньо точні, навідні запитання їх не відкореговують. Не в повному обсязі виконано практичну роботу.

– «незадовільно» – студент не засвоїв необхідний мінімум знань з теми заняття та тестування в межах 59%. Нездатний відповідати на навідні запитання, оперує неточними формулюваннями. Завдання тестового контролю виконані менш ніж на 59%. Практичними навичками не володіє.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) – конвертація сумарної оцінки поточної успішності за модуль – проводиться лише після поточного заняття, що передуює підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

– підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до даного модуля (з точністю до сотих бала);

– для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середню оцінку отриману за традиційною 4-бальною шкалою треба помножити на коефіцієнт 24. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка складає 2 бала. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

– середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі, а не на фактично відвідану студентом.

Таблиця 6

Відповідність середнього балу поточної успішності за традиційною 4-бальною шкалою сумарній оцінці поточної успішності за модуль

Середній бал поточної успішності за традиційною 4-бальною шкалою	Бали за поточну успішність після конвертації середнього балу
2,00	0
2,05	49
2,10	50
2,15	52
2,20	53
2,25	54
2,30	55
2,35	56
2,40	58
2,45	59
2,50	60
2,55	61
2,60	62
2,65	64
2,70	65
2,75	66
2,80	67
2,85	69
2,90	70
2,95	71
3,00	72
3,05	73
3,10	74

3,15	75
3,20	77
3,25	78
3,30	79
3,35	80
3,40	82
3,45	83
3,50	84
3,55	85
3,60	86
3,65	87
3,70	89
3,75	90
3,80	92
3,85	93
3,90	94
3,95	95
4,00	96
4,05	97
4,10	98
4,15	99
4,20	101
4,25	102
4,30	103
4,35	104
4,40	106
4,45	107
4,50	108
4,55	109
4,60	110
4,65	111
4,70	113
4,75	114
4,80	115
4,85	116
4,90	118
4,95	119
5,00	120

Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для всіх модулів усіх дисциплін усіх кафедр є єдиною і **складає 72 бала**.

Результат підсумкового модульного контролю оцінюється у балах (традиційна 4-бальна оцінка не виставляється). Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю складає 80 балів. Мінімальна кількість балів підсумкового модульного контролю, за якої контроль вважається складеним, є 50 балів.

Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів. Критерії оцінювання ПМК визначаються кафедрою, затверджуються цикловою методичною комісією з питань упровадження кредитно-модульної системи навчання в академії та доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни (перше лекційне та практичне (семінарське) заняття).

Студенти, які під час навчання мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці.

Таблиця 7

Критерії відповідності середнього балу поточної успішності результатам складання ПМК

Середній бал поточної успішності	Відповідність балам за ПМК	Традиційна оцінка
4,5	69	4
4,6	70	
4,7	71	5
4,8	73	
4,9	77	
5,0	80	

Таблиця 9

Переведення середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою

Середня кількість балів за всі модулі, що передбачені програмою дисципліни	Традиційна оцінка за 4-бальною шкалою
170-200	«5»
140-169	«4»
139 – до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент з дисципліни	«3»
менше за мінімальну кількість балів	«2»

14. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни.
2. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів.

3. Тези лекцій з дисципліни.
4. Методичні рекомендації для викладачів.
5. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті.
6. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.
7. Мультимедійні презентації.
8. Тестові та контрольні завдання до практичних занять.
9. Питання та завдання до контролю засвоєння розділу.
10. Перелік питань до іспиту, завдання для перевірки практичних навичок під час іспиту.

Методичні рекомендації для викладачів, методичні вказівки для студентів державною мовою, методичні вказівки для студентів російською мовою, методичні вказівки для студентів англійською мовою, методичні розробки лекцій та мультимедійні презентації; пакети тестових завдань, клінічних задач, набори з результатами параклінічних досліджень підготовлені для всіх занять згідно плану в повному обсязі.

16. Рекомендована література

Базова:

1. . Криворучко, З.М. Драчова та ін. - К. : Вища школа, 1993. - 487 с.
2. Скоромец А.А. Топическая диагностика заболеваний нервной системы. – М.:Медпресс. – 1998. – 304с.
3. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
4. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
5. С.М. Віничук, Т.І. Ілляш, О.А. Молодицька та ін. Неврологія: підручник для ВМНЗ ІV рівня. – Л.: Здоров'я, 2008. – 659 с.
6. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
7. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
8. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы.-М., 2001.-304 с.

9. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

Допоміжна

1. Віничук С.М. Нервові хвороби : підручник / [за ред. проф. С.М.Віничука, проф. Є.Г.Дубенка]. – К : «Здоров'я», 2001. – 696с.
2. Голубев В.Л. Вегетативные расстройства / В.Л. Голубев, А.М. Вейн, Т.Г. Вознесенская, Воробьева О.В.. - МИА, 2010.- 640с.
3. Гусев Е.И. Неврология : национальное руководство / Краткое издание. ГЭОТАР-Медиа, 2014.- 688с.
4. Левин О.С. Основные лекарственные средства, применяемые в неврологии / О.С. Левин. - МЕДпресс-информ, 2014.-368 с.
5. Мерхольц Я. Ранняя реабилитация после инсульта / Я. Мерхольц. - МЕДпресс-информ, 2014.-248 с.
6. Никифоров А.С., Гусев Е.И. Частная неврология : учебное пособие для послевузовского образования / А.С. Никифоров, Е.И. Гусев. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2013.
7. Томас Р., Броун. Эпилепсия: клиническое руководство / Р. Томас, Броун. - БИНОМ, 2014.-280с.
8. Шевага В.М. Неврологія : підручник / [за ред. проф. В.М.Шевага, проф. А.В.Паєнок]. – Київ : «Медицина», 2009. – 656с.
9. Шток В. Н. Справочник по формулированию клинического диагноза болезней нервной системы / В.Н. Шток - Медицинское информационное агентство (МИА), 2013.-504с.
10. Віничук С.М., Прокопів М.М. Гострий ішемічний інсульт. – Київ: Наукова думка. – 2006. – 286с.
11. Віничук С. М. Судинні захворювання нервової системи / Нац. мед. ун-т . - К.: Наукова думка, 1999. - 250 с.: вкл. л. - Бібліогр.: с. 239-246.
12. Виберс Д., Фейгин В., Браун Р., Инсульт (Клиническое руководство), пер. с англ., 2-е изд., Бином, 2005. – 607с.
13. Ганеев К.Г. Клинические методы обследования нервной системы у детей первого года жизни : учебное пособие / К.Г. Ганеев, С.А. Чекалова - Нижний Новгород : НГМА, 2007. - 40 с.

14. Головокружение: диагностика и лечение, распространенные диагностические ошибки : учебное пособие [для системы вузов. и послевузов. проф. образования] / Владимир Анатольевич Парфенов, Максим Валерьевич Замерград, Олег Анатольевич Мельников - М. : МИА, 2009. - 149 с.
15. Догляд за хворими у неврологічному стаціонарі / Віктор Олександрович Дельва, Іван Шимонович Весельський - К. : Здоров'я, 1986. - 88 с.
16. Карлов В.А. Терапия нервных болезней – М.: Медицина. – 1996. – 653с
17. Карлов В.А. Эпилепсия – М.: Медицина. – 1990. - 335 с.
18. Коструба Н.Н., Литвиненко Н.В. Черепно-мозговые нервы и симптомы их поражения: учебное пособие для студентов. УМСА.-Полтава, 2007.-94 с.
19. Краткий справочник врача-невролога / Александр Анисимович Скоромец, В.П. Берснев, С.А. Громов и др.; под ред. А.А. Скоромца - СПб. : SOTIS, 2002. - 352 с.
20. Неврологія (структура, цілі, зміст дисципліни, принципи оцінювання, контрольні питання) : довідник для студента з вивчення дисципліни / уклад.: Наталія Миколаївна Грицай, Вікторія Анатоліївна Пінчук - Полтава, 2009. - 13 с.
21. Неврология , под ред. Д.Р.Штульмана, О.С. Левина, 4-е изд. –М.:Медпресс-информ. – 2005. – 944 с.
22. Неотложная неврология: руководство для врачей и студентов медицинских вузов / Владимир Дмитриевич Трошин - М. : МИА, 2006. - 590 с.
23. Никифоров А.С. Нервные болезни : учебное пособие для студ., обучающ. по спец. 06010165 - Лечебное дело, 06010365 - Педиатрия / Анатолий Сергеевич Никифоров - М. : МИА, 2010. - 828 с.
24. Никифоров А.С., Коновалов А.Н., Гусев Е.И. Клиническая неврология – М.:Медицина. – 2002. – т.1-690 с., т.2 -777 с.
25. Н. М. Грицай, Н. В. Литвиненко, Ю. О. Фисун. Неврологічні захворювання у практиці сімейного лікаря: навчальний посібник для сімейних лікарів, лікарів-інтернів, студ. вищ. мед. закладів освіти III- IV рівня акредитації / МОЗУ, ЦМК, УМСА. - Полтава: РВВ УИСА, 2002 (Гротеск). - 200 с. - Бібліогр.: с. 200.

26. Н. М. Грицай, О.В. Санік. Допоміжні методи діагностики в неврології і нейрохірургії: посібник для студ., інтернів, магістрів та лікарів-неврологів / МОЗУ, ЦМК, УМСА. - Полтава, 1999. - 118 с.: іл. - Бібліогр.: с. 115-116.
27. Н. М. Грицай, О. В. Санік. Принципи формулювання неврологічного діагнозу згідно з МКХ-Х: навчальний посібник [для студентів та лікарів-інтернів вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації] /МОЗУ, ЦМК, УМСА. - Полтава: РВВ УМСА, 2000. - 104 с. - Бібліогр.: с. 100-102.
28. Прогноз розвитку професійних захворювань нервової системи верхнього плечового поясу та рук (ВСП, вібраційна хвороба, шийна радікулопатія) в умовах гірничорудного виробництва : (методичні рекомендації) / уклад.: Г.Б. Дворніченко, А.Б. Ященко, П.С. Базовкін, М.В. Лазарев - К., 2008. - 14 с.
29. Пропедевтика нервних болезней: Ситуационные задачи и тесты: учебное пособие для студ. мед. вузов / под ред. Н.Н. Яхно, В.А. Парфенова ; Николай Николаевич Яхно, И.В. Дамулин, Владимир Анатольевич Парфенов и др. - М. : МИА, 2009. - 172 с.
30. Р.Д. Герасимчук, В.А. Гриб. Спосіб лікування діабетичної дистальної симетричної поліневропатії у хворих на цукровий діабет 2 типу: методичні рекомендації/Івано-Франків. нац. мед. ун-т; МОЗ України, УЦНМІПЛР. - К., 2011 (Івано-Франків. НМУ). - 29 с.: ил. - Бібліогр.: с. 27-29.
31. Рентендіагностика, під ред. В.І.Мілька. – Вінниця:Нова книга. – 2005. – 345с.
32. Скоромец А.А., Скоромец А.П.,Скоромец Т.А., Тиссен Т.П. Спинальная ангионеврология. – М.:Медпресс-информ. – 2003. – 607с.
33. Спосіб лікування діабетичної дистальної симетричної поліневропатії у хворих на цукровий діабет 2 типу : методичні рекомендації / укл.: Р.Д. Герасимчук, В.А. Гриб : установа-розробник : Івано-Франків. нац. мед. ун-т - К., 2011. - 29 с.
34. Судинні захворювання нервової системи / Степан Мілентійович Віничук - К. : Наукова думка, 1999. - 250 с.
35. Топический диагноз в неврологии. анатомия. Физиология. Клиника / Петер Дуус; Под науч. ред. Л. Лихтермана; Пер. А. Беловой и др. - М. : Вазар-Ферро, 1995. - 381 с.
36. Т.Ю. Проскуріна та ін. Діагностика невротичних розладів у підлітків: (методичні рекомендації)/установа-розробник: Ін-т охорони здоров'я дітей та підлітків; АМНУ, МОЗ, УЦНМІПЛР. - Київ, 2006. - 30 с. - Бібліогр.: 3 с. обкл.

37. Т.Ю. Проскуріна та ін. Діагностика невротичних розладів у підлітків: (методичні рекомендації)/установа-розробник: Ін-т охорони здоров'я дітей та підлітків; АМНУ, МОЗ, УЦНМІПЛР. - Київ, 2006. - 30 с. - Бібліогр.: 3 с. обкл.
38. Ульрих Э.В., Мушкин А.Ю. Вертебрология в терминах, цифрах, рисунках. – Спб.:Элби-СПб – 2004. – 175с.
39. Федин А.П. Избранные вопросы базисной интенсивной терапии нарушений мозгового кровообращения : методические указания / Анатолий Иванович Федин, Софья Алексеевна Румянцева - М. : Интермедика, 2002. - 256 с.
40. Ю.А. Ширшов, Ю.М. Вишнякова, В.М. Пархоменко, Ф.Ю. Белозерцев. Неврология детского возраста: практикум : учебное пособие для студ., обучающ. по спец. 040200-педиатрия / Ростов н/Д: Феникс, 2006. - 158 с.: ил. - (Медицина для вас). - Библиогр.: с. 156.

16. Інформаційні ресурси

1. www.biblumsa.blogspot.com
2. www.vertigo.ru
3. Rehabilitat.h12.ru
4. <http://www.mif-ua.com/archive/mezhdunarodnyij-nevrologicheskij-zhurnal/numbers>
5. <http://neuronews.com.ua>
6. www.med.harvard.edu/AANLIB/home.html
7. www.brighamrad.harvard.edu/education/online/BrainSPECT
8. <http://www.nlm.nih.gov/>
9. <http://www.neurology.ua/>
10. <http://www.nsi.ua/>
11. <http://www.neuronet.ua/>
12. <http://www.stroke-center.gd/>
13. <http://www.veinclinic.ru/>
14. http://www.ensinfo.org/join_the_ens/index.html
15. <http://www.efns.org/>
16. <http://www.ninds.nih.gov/>
17. <http://www.aan.com/>
18. <http://www.ccns.org/>
19. <http://neuronet.cochrane.org/>
20. <http://www.nabi.ru/>
21. <http://neurology.com.ua/>
22. <http://www.neurosite.org/>
23. www.osdm.org 1
24. <http://www.nmss.org/>
25. www.waisman.wisc.edu/child-neuro/

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри